

SCURTA VIAȚĂ FERICITĂ A LUI AUSTRALANTHROPUS OLTENIENSIS

Adrian DOBOȘ

Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, România; e-mail: addobos@yahoo.co.uk

Keywords: Prepaleolithic, Bugiulești-Tetoiu, Valea lui Grăunceanu, anthropogenesis

Abstract: This paper investigates the ephemeral existence of *Australanthropus olteniensis*, an alleged hominin of Villafranchian-age discovered at Valea lui Grăunceanu. The species was defined on a few long bones. *Australanthropus olteniensis* was believed to produce tools on hard organic matter during the Prepaleolithic. The species' definition is unreliable, from the character of the fossil remains assigned to it, to its presentation only in popular journals.

Cuvinte-cheie: Prepaleolitic, Bugiulești-Tetoiu, Valea lui Grăunceanu, antropogeneză

Rezumat: Articolul de față cercetează efemera existență a lui *Australanthropus olteniensis*, o specie de hominin, de vârstă villafranchiană despre care s-a susținut că a fost identificat în situl Valea lui Grăunceanu pe baza câtorva oase lungi. Despre acesta s-a afirmat că ar fi creat industrii prepaleolitice, din materii dure animale. Definirea speciei este dubitabilă, de la resturile fosile atribuite ei, până la valorificarea sa, exclusiv în literatura de popularizare.

INTRODUCERE

Situl Valea lui Grăunceanu de la Tetoiu (Bugiulești) este un subiect foarte popular în discuțiile despre arheologie, fie că vorbim de ziariști, bloggeri sau pur și simplu de oameni pasionați de trecutul îndepărtat. Principalele idei asociate acestuia sunt de locuire foarte veche, de industrii numite Prepaleolitic (unelte din materii dure animale) și de cele mai vechi resturi fosile umane din Europa. O căutare online asociază acestui sit numeroase sintagme, dintre care amintesc doar câteva: „*Homo olteniensis*”, „Pescarul de pe Lacul Getic”, „Cel mai bătrân european”, „Omul de la Bugiulești”.

Notorietatea sitului a crescut recent, după ce o reanalizare a materialului faunistic a identificat pe unele oase de animale urme de tăieturi, iar vârsta acestor intervenții a fost estimată la minimum 1,95 milioane de ani (Curran *et alii* 2025), plasându-l astfel între cele mai vechi situri din Europa care dovedesc activitate umană. Această descoperire a readus în discuția publicului larg și nu numai, subiectul oaselor de strămoș al omului la care se face referire ca *Australanthropus olteniensis*, presupușii locuitori pleistoceni de la Valea lui Grăunceanu. Este un subiect despre care aparent știm multe, dar la un examen mai atent, nimic concret.

În articolul de față îmi propun să explorez ontogeneza conceptului de *Australanthropus olteniensis*. Nu intenționez să discut în detaliu validitatea descoperirilor așa cum au fost ele prezentate de Constantin S. Nicolăescu-Plopșor sau de Dardu Nicolăescu-Plopșor și nici problematica Paleoliticului Inferior, acestea fiind deja abordate în alte publicații (Doboș 2005; 2008; Iovita *et alii* 2012; Doboș, Iovita 2015; 2016). Pe cât a fost posibil, în această discuție am încercat să folosesc surse bibliografice contemporane diferitelor etape ale descoperirilor.

PREAMBUL

Înainte de momentul Valea lui Grăunceanu, Paleoliticul Inferior fusese un subiect intens supus dezbaterii științifice. Preocupările lui C. S. Nicolăescu-Plopșor legate de Paleoliticul Inferior datează din perioada interbelică. Mai multe descoperiri de piese litice atribuite Paleoliticului Inferior, în principal din Transilvania, de la Iosășel, Brotuna, Gurahonț, Zimbru (Roska 1928; 1931a; 1931b; 1933) au fost considerate ecofacte de către specialiștii vremii după discutarea caracteristicilor acestora și a contextului descoperirii (Nicolăescu-Plopșor 1929; 1930; 1931; Moga 1938; Moroșan 1938). Prin urmare, până în anii de după cel de-al doilea război mondial, Paleoliticul Inferior pe teritoriul României era considerat absent.

După cel de-al doilea război mondial, cercetarea Paleoliticului urmează o abordare mult mai complexă. Noul regim acorda mijloace substanțiale pentru cercetarea arheologică, care urma mai multe direcții: pedologia, paleontologia vertebratelor, dinamica ciclurilor glaciare și impactul lor asupra reliefului, paleomediul, cartografia etc. (Nicolăescu-Plopșor 1954). O zonă de interes pentru descoperirea Paleoliticului Inferior devenea cea de la sud de Carpați unde malurile Lacului Getic se restrângeau spre Sud ca urmare a colmatării și a celei mai recente înălțări a Carpaților, oferind condiții propice de viață terestră la începutul Pleistocenului. Alături de semnalările de faună mare datând din Villafranchian¹ fuseseră descoperite maimuțe cercopiticide pliocene la Mălușteni

¹ Noțiunea de Villafranchian desemnează o diviziune biostratigrafică definită pe baza asociațiilor de mamifere continentale la nivelul Europei. Din punct de vedere geocronologic, Villafranchianul corespunde ultimei etape a Pliocenului și Pleistocenului Inferior (Rook, Martínez-Navarro 2010).